

بسمه تعالی

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیرجان

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

واحد برنامه ریزی درسی

طرح دوره دروس نظری و عملی

مشخصات درس:

۲۳	تعداد دانشجو	پزشکی عمومی	گروه آموزشی
۱/۶۸	تعداد واحد	علوم تشریح سر و گردن	عنوان درس
۱۴۰۱/۰۶/۱۹ ۱۴۰۱/۱۰/۱۴	تاریخ شروع و پایان دوره	پزشکی	مقطع و رشته تحصیلی
پنجشنبه (۱۰-۱۲ و ۸-۱۰)	روز و ساعت جلسات	اول ۱۴۰۱	نیمسال تحصیلی
علوم تشریح قلب و عروق و تنفس و گوارش	دروس پیش نیاز	آقای دکتر سید حسن افتخار واقفی، آقای دکتر مسعود عزت آبادی، آقای دکتر مهران کمانی، خانم دکتر ویدا میرزایی، آقای دکتر محسن بصیری	مدرس/مدرسین درس
دانشکده پزشکی (کلاس ۱۰۳)	محل برگزاری	آقای دکتر مسعود عزت آبادی	مسئول درس (دروس اشتراکی)
حضور	روش برگزاری (حضور/امجازی/ترکیبی)	نظری/عملی	نوع واحد (نظری/عملی)

شرح کلی درس:

توصیفی کوتاه و مختصر از درس را در یک یا دو پاراگراف بنویسید.

در درس تشریح سر و گردن، دانشجو با استخوان شناسی سر و صورت آشنا می شود، سپس دانشجو با بافت نرم ناحیه گردن اعم از پوشش ها، عضلات، عروق و اعصاب و همچنین عضلات و ساختارهای آناتومیکیال این ناحیه از قبیل حلق، حنجره و مثلث های ناحیه گردن و محتویات آنها آشنا می گردد. در تشریح صورت نیز دانشجو با عضلات صورت و آناتومی مجسمه (اسکالپ) آشنا می گردد، همچنین آناتومی حفره بینی و دهان و همین طور چشم و گوش را می شناسد و با عناصر حفرات

اینفراتمپورال و پتریگوپالاتین آشنا می گردد. عروق و اعصاب مگزیلری و مندیبولار و گانگلیون های موجود در حفره پتریگوپالاتین را شناخته و با انشعابات آنها آشنا می گردد.

هدف/اهداف کلی درس:

با مراجعه به کوریکولوم رشته، هدف/اهداف کلی درس را بنویسید.

آشنایی با استخوانهای فرونتال، پاریتال و اکسی پیتال

آشنایی با استخوانهای اتموئید و اسفنوئید

آشنایی با استخوان تمپورال

آشنایی با استخوانهای صورت

آشنایی با مثلث ها و نیام های گردن، وریدهای سطحی گردن، اعصاب سطحی شبکه گردنی، پلاتیسمما و استرنوکلیدوماستوئید

آشنایی با محتویات مثلث قدامی گردن، غدد تیروئید و پاراتیروئید، غلاف کاروتید و محتویات آن، شاخه های شریان کاروتید خارجی و ورید جوگولار داخلی

آشنایی با عصب واگ، اعصاب سمپاتیک و پاراسمپاتیک، ناحیه فوق لامی، غدد بزاقی زیر فکی و زیر زبانی

آشنایی با محتویات مثلث خلفی گردن، عصب زیر زبانی، عصب زوج یازدهم، شبکه گردنی، شریان و ورید ساب کلاوین، عضلات اسکالن و عضلات جلو مهره ای

آشنایی با آناتومی حنجره و نای

آشنایی با ناحیه صورت (عضلات، عروق و اعصاب و غده پاروتید)، پوشش کاسه سر (scalp)

آشنایی با محتویات ناحیه اینفراتمپورال (عضلات عمقی صورت، مفصل گیج گاهی فکی، شریان ماگزیلاری، شبکه وریدی، اعصاب ماگزیلاری و مندیبولار، گانگلیون های

پتریگوپالاتین و اوتیک)

آشنایی با آناتومی حفره دهان، حلق و مری

آشنایی با آناتومی حفره بینی و کام

آشنایی با آناتومی چشم

آشنایی با آناتومی گوش

آشنایی با سیستم لنف سر و گردن و آناتومی سطحی سر و گردن

روش تدریس:

مشخص کنید از چه روش تدریسی در آموزش استفاده می‌نمایید. روش تدریس را بر اساس موضوع، زمان کلاس، منابع و امکانات و نحوه مشارکت فراگیران انتخاب کنید و در صورت امکان مشارکت فراگیران و شرکت آنان در بحث های کلاسی را در اولویت قرار دهید.

☐	روش تدریس مبتنی بر حل مسئله	☒	روش تدریس سخنرانی
☐	روش تدریس ایفای نقش	☐	روش تدریس بحث گروهی
☐	روش تدریس مبتنی بر کار تیمی	☐	روش تدریس پرسش و پاسخ
☐	روش تدریس اکتشافی	☒	روش تدریس نمایشی
☒	روش تدریس در گروه های کوچک	☐	روش تدریس آزمایشگاهی

سایر موارد: ...

مواد و وسایل آموزشی:

به منظور تسهیل فرآیند یاددهی-یادگیری، در آموزش خود از چه وسایل آموزشی استفاده می‌کنید.

☒	جزوه	☒	پاورپوینت
☒	کتاب	☒	فیلم آموزشی
☒	وایت برد	☐	نرم افزار
☒	تصویر	☒	ماکت
☐	چارت	☒	لوازم واقعی
☐	فایل صوتی	☐	پوستر

سایر موارد: ...

تکالیف و مسئولیت‌های فراگیران:

مشخص کنید که فراگیران چه وظایف و مسئولیت‌هایی در طول ترم دارند.

- حضور فعال دانشجویان در کلاس های تئوری
- حضور فعال دانشجویان در کلاس های عملی
- مطالعه مطالب درسی هر جلسه پس از کلاس و آمادگی جهت پرسش
- کوئیز درسی
- توانایی شناسایی و تشخیص پارامترهای آناتومی سر و گردن در مولاژ
- توانایی شناسایی و تشخیص پارامترهای آناتومی سر و گردن بر روی کاداور

نحوه ارزیابی فراگیران:

- با توجه به اهداف اختصاصی درس، مشخص کنید که از چه روشی برای ارزیابی فراگیران استفاده می‌کنید.

☒	سئوالات چند گزینه ای	☒	سئوالات تشریحی کوتاه پاسخ
☐	سئوالات صحیح-غلط	☐	سئوالات تشریحی بلند پاسخ
☒	کار عملی	☐	سئوالات شفاهی
☐	چک لیست مشاهده عملکرد	☐	سئوالات جور کردنی
		☐	پرسش‌های کلاسی

سایر موارد: ...

- مشخص کنید که نمره نهایی دانشجو با توجه به چه فعالیت هایی تعیین می شود. همچنین میزان نمره و یا درصد مرتبط با هر فعالیت را نیز مشخص کنید.

ردیف	عناوین	نمره/درصد
۱	تکلیف و کوئیز	۲۰ درصد
۲	آزمون میان ترم	۳۰ درصد
۳	آزمون پایان ترم	۵۰ درصد

سیاست ها و قوانین:

قوانین کلاس خود را به صورت شفاف برای فراگیران شرح دهید.

- حضور فعال دانشجویان در کلاس تئوری
- حضور فعال دانشجویان در کلاس عملی
- مطالعه مطالب درسی هر جلسه و آمادگی جهت پرسش های کلاسی هر جلسه بصورت تکلیف

جدول زیر را بر اساس رئوس مطالبی که در هر جلسه آموزش می دهید کامل کنید.

برنامه زمانبندی درس:

جلسه	عنوان جلسه	هدف کلی: هدف از یادگیری این مطلب آن است که دانشجو با ...	اهداف رفتاری: دانشجو در پایان باید بتواند...	مدرس / مدرسین
۱	استخوان های فرونتال، پاریتال و اکسی پیتال	استخوانهای فرونتال، پاریتال و اکسی پیتال آشنا شود.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ تقسیم بندی استخوانهای جمجمه را بیان نماید. ❖ اسامی استخوان های جمجمه را نام ببرد. ❖ بخش های اصلی استخوان فرونتال را نام ببرد. ❖ فونتال های جمجمه را توضیح دهد. ❖ زمان بسته شدن فونتال ها را ذکر نماید. ❖ جزئیات بخش عمودی استخوان فرونتال را بیان نماید. ❖ سینوس های جمجمه را توضیح دهد. ❖ محل تشکیل و دفع مایع مغزی نخاعی را بیان نماید. ❖ سطوح و کناره های استخوان پاریتال را توضیح دهد. ❖ وریدهای امیساری مغز را توضیح دهد. ❖ محل اتصال عضله تمپورالیس و فاسیای آنرا ذکر نماید. ❖ بخش های اصلی استخوان اکسی پیتال را نام ببرد. ❖ خطوط پس سری اکسی پیتال را نام ببرد. ❖ سوراخ هایپوگلو سال را توضیح دهد. ❖ عضله اکسیپیتوفرونتالیس را توضیح دهد. 	مدرسین دوره
۲	استخوان های اتموئید و اسفنوئید	استخوان های اتموئید، اسفنوئید و تمپورال آشنا شود.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ قسمت های اصلی استخوان اتموئید را نام ببرد. ❖ محل قرارگیری عصب بویایی را مشخص نماید. ❖ سلولهای هوایی اتموئید را توضیح دهد. ❖ بخش های مختلف سپتوم بینی را مشخص نماید. ❖ کونکاهای بینی را توضیح دهد. ❖ مئاتوس را تعریف نماید. 	مدرسین دوره

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ موقعیت قرارگیری استخوان اتموئید در دیواره داخلی اوربیت را توضیح دهد. ❖ دلیل نامگذاری استخوان اسفنوئید را بیان نماید. ❖ قسمت های اصلی استخوان اسفنوئید را ذکر کند. ❖ سطوح بال بزرگ اسفنوئید را بیان کند. ❖ عناصر عبوری از کانال اپتیک و شکاف کاسه چشمی فوقانی را نام ببرد. ❖ سوراخ های موجود بر روی بال بزرگ اسفنوئید را نام برده و عناصر عبوری هر یک را ذکر کند. ❖ شاخه های عصب تریژمینال را ذکر کند. ❖ زین ترکی و محل قرارگیری غده هیپوفیز را بیان نماید. ❖ زوائد تریگوئید را توضیح دهد. ❖ سینوس اسفنوئید و محل تخلیه آنرا بیان نماید. ❖ دیواره های تشکیل دهنده حفره تریگوئید را توضیح دهد. ❖ راه های ارتباطی به حفره تریگوپالاتین را بیان نماید. 			
مدرسین دوره	<ul style="list-style-type: none"> ❖ معنی تمپورال را بگوید. ❖ چهار قسمت اصلی تمپورال را نام ببرد. ❖ موقعیت عضله ی تمپورالیس را در حفره ی تمپورال بیان نماید. ❖ عناصر مربوط به زائده ی ماستوئید را بیان نماید. ❖ محل اتصالات عضله ی دیگاستریک را توضیح دهد. ❖ مسیر ورید امیساری ماستوئید را بیان نماید. ❖ زوائد مربوط به زائده ی زیگوماتیک را نام ببرد. ❖ مندیبولار فوسا و جایگاه مفصل تمپورومندیبولار را بیان نماید. ❖ درز گلازر (پتروتیمپانیک) و عناصر عبوری از آنرا بیان نماید. ❖ سطوح و کناره های مختلف پتروز را نام ببرد. ❖ عناصر سطح قدامی پتروز را نام ببرد. 	استخوان تمپورال آشنا شود.	استخوان تمپورال	۳

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ محدوده ی مثلث های گردن را توصیف کند. ❖ تقسیم بندی های فاسیایا و نیام های گردن را بیان کند. ❖ وریدهای سطحی گردن را نام ببرد. ❖ اعصاب سطحی شبکه گردنی را نام برده و توضیح دهد. ❖ عضلات پلاتیسمما و استرنوکلایدومستوتید و عصب دهی و عملکرد آنها را توضیح دهد. ❖ عناصر فوق را به درستی بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد. 	<p>مثلث ها و نیام های گردن، وریدهای سطحی گردن، اعصاب سطحی شبکه گردنی، عضلات پلاتیسمما و استرنوکلایدومستوتید آشنا شود.</p>	<p>مثلث ها و نیام های گردن، وریدهای سطحی گردن، اعصاب سطحی شبکه گردنی، عضلات پلاتیسمما و استرنوکلایدومستوتید</p>	۴
مدرسین دوره	<ul style="list-style-type: none"> ❖ محتویات مثلث قدامی گردن را توضیح دهد. ❖ مشخصات آناتومیکی غدد تایروئید و پاراتایروئید را نام ببرد. ❖ غلاف کاروتید و محتویات آن را بین کند. ❖ شاخه های شریان کاروتید خارجی را نام ببرد. ❖ ورید جاگیولر داخلی را توصیف کند. ❖ ساختارهای آناتومیکی فوق را به طور صحیح بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد. 	<p>محتویات مثلث قدامی گردن، غدد تایروئید و پاراتایروئید، غلاف کاروتید و محتویات آن، شاخه های شریان کاروتید خارجی و ورید جاگیولر داخلی آشنا شود.</p>	<p>محتویات مثلث قدامی گردن، غدد تایروئید و پاراتایروئید، غلاف کاروتید و محتویات آن، شاخه های شریان کاروتید خارجی و ورید جاگیولر داخلی</p>	۵
مدرسین دوره	<ul style="list-style-type: none"> ❖ شاخه های عصب واگ را نام ببرد. ❖ سیستم سمپاتیک و پاراسمپاتیک را شرح دهد. ❖ عناصر ناحیه سوپراهایوئید را شرح دهد. ❖ محدوده آناتومیکی و ساختار غدد بزاقی زیر فکی و زیر زبانی را توضیح دهد. ❖ ساختارهای آناتومیکی فوق را به طور صحیح بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد. 	<p>عصب واگ، اعصاب سمپاتیک و پاراسمپاتیک، ناحیه سوپراهایوئید، غدد بزاقی زیر فکی و زیر زبانی آشنا شود.</p>	<p>عصب واگ، اعصاب سمپاتیک و پاراسمپاتیک، ناحیه سوپراهایوئید، غدد بزاقی زیر فکی و زیر زبانی</p>	۶
مدرسین دوره	<ul style="list-style-type: none"> ❖ عناصر و محتویات مثلث خلفی گردن را شرح دهد. ❖ موقعیت عصب زیر زبانی را بیان کند. ❖ شاخه های عصب زوج یازدهم را نام ببرد. ❖ شبکه گردنی و شاخه های آن را توصیف کند. ❖ شریان و ورید ساب کلاوین و شاخه های آن را نام ببرد. ❖ عضلات اسکالن و عضلات جلو مهره ای و عملکرد آنها را شرح دهد. 	<p>محتویات مثلث خلفی گردن، عصب زیر زبانی، عصب زوج یازدهم، شبکه گردنی، شریان و ورید ساب کلاوین، عضلات اسکالن و عضلات جلو مهره ای آشنا شود.</p>	<p>مثلث خلفی گردن، عصب زیر زبانی، عصب زوج یازدهم، شبکه گردنی، شریان و ورید ساب کلاوین، عضلات اسکالن و عضلات جلو مهره ای</p>	۷

	❖ ساختارهای آناتومیکی فوق را به صورت صحیح بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد.			
مدرسین دوره	❖ ساختار آناتومیکی قسمتهای مختلف حنجره و نای توصیف کند. ❖ عروق و اعصاب حنجره و نای و شاخه های آن نام برده و توصیف کند. ❖ ساختارهای آناتومیکی حنجره و نای را به طور صحیح بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد	حنجره و نای آشنا شود.	حنجره و نای	۸
مدرسین دوره	❖ عضلات و عروق و اعصاب ناحیه صورت را نام ببرد ❖ شاخه های شریان و عصب صورتی را توصیف کند. ❖ ساختار آناتومیکی غده پاروتید و مجاورات آن را شرح دهد. ❖ لایه های پوشش کاسه سر را نام ببرد. ❖ عضلات و اعصاب ناحیه اسکالپ را نام ببرد. ❖ ساختارهای آناتومیکی ناحیه صورت و اسکالپ را به صورت صحیح بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد.	ناحیه صورت (عضلات، عروق و اعصاب و غده پاروتید)، پوشش کاسه سر (SCALP) آشنا شود.	ناحیه صورت (عضلات، عروق و اعصاب و غده پاروتید)، پوشش کاسه سر (SCALP)	۹
مدرسین دوره	❖ محتویات ناحیه اینفراتمپورال را شرح دهد. ❖ اتصالات، عمل و عصب عضلات جونده را نام ببرد. ❖ شاخه های شریان مگزیلری را نام ببرد. ❖ شاخه های اعصاب مگزیلری را نام ببرد. ❖ شاخه های اعصاب مندیبولار را نام ببرد. ❖ ساختارهای آناتومیکی ناحیه اینفراتمپورال را به طور صحیح بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد	محتویات ناحیه اینفراتمپورال (عضلات عمقی صورت، مفصل گیجگاهی فکی، شریان مگزیلری، شبکه وریدی، اعصاب مگزیلری و مندیبولار، گانگلیون های تریگوپالاتاین و اوتیک) آشنا شود.	محتویات ناحیه اینفراتمپورال (عضلات عمقی صورت، مفصل گیجگاهی فکی، شریان مگزیلری، شبکه وریدی، اعصاب مگزیلری و مندیبولار، گانگلیون های تریگوپالاتاین و اوتیک)	۱۰
مدرسین دوره	❖ ساختارهای آناتومیکی حفره دهان را توصیف کند. ❖ ساختارهای آناتومیکی حفره بینی را توصیف کند. ❖ عضلات ناحیه کام را شرح دهد. ❖ عضلات ناحیه حلق را شرح دهد. ❖ عروق و اعصاب ناحیه کام را شرح دهد. ❖ عروق و اعصاب ناحیه حلق را شرح دهد.	حفره دهان، حفره بینی، کام و حلق آشنا شود.	حلق و کام بینی، حفره دهان، حفره	۱۱

	❖ ساختارهای آناتومیکی و عروق و اعصاب حفره دهان، حفره بینی، کام و حلق را به درستی بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد.			
مدرسین دوره	❖ استخوان های تشکیل دهنده ی کاسه چشم را توصیف کند. ❖ اتصالات عضلات کره ی چشم را شرح دهد. ❖ حرکات عضلات چشم را توضیح دهد. ❖ تست کلینیکی عضلات کره چشم را توضیح دهد. ❖ عروق و اعصاب کره ی چشم را نام ببرد. ❖ سیستم اشکی را شرح دهد. ❖ ساختارهای آناتومیکی گوش خارجی، گوش میانی و گوش داخلی را توصیف کند. ❖ عروق و اعصاب گوش را نام ببرد. ❖ ساختارهای آناتومیکی چشم و گوش را به درستی بر روی مولاژ و کاداور نشان دهد.	آناتومی چشم و گوش آشنا شود.	آناتومی چشم و گوش	۱۲
مدرسین دوره	❖ ساختار میکروسکوپی چشم را بدانند. ❖ ساختار میکروسکوپی گوش را بدانند. ❖ ساختار میکروسکوپی لایه های مختلف چشم را بدانند. ❖ ساختار میکروسکوپی گوش خارجی، گوش میانی و گوش داخلی را بدانند. ❖ ساختار میکروسکوپی چشم را روی لام تشخیص دهد. ❖ ساختار میکروسکوپی گوش بر روی لام تشخیص دهد.	بافت شناسی چشم و گوش آشنا شود.	بافت شناسی چشم و گوش	۱۳
مدرسین دوره	❖ تکامل جنینی ناحیه سروگردن را بدانند. ❖ ناهنجاری های سر و گردن را بدانند.	جنین شناسی سرو گردن آشنا شود.	گردن سرو شناسی جنین	۱۴
مدرسین دوره	❖ مراحل تکاملی ساختار چشم را بدانند. ❖ مراحل تکاملی ساختار گوش را بدانند. ❖ ناهنجاری های چشم را بیان کند. ❖ ناهنجاری های گوش را بیان کند.	جنین شناسی چشم و گوش آشنا شود.	گوش و چشم شناسی جنین	۱۵

مدرسين دوره	<ul style="list-style-type: none"> ❖ سيستم لنفاوي بدن را توصيف كند. ❖ سيستم لنفاوي ناحيه گردن را توصيف كند. ❖ سيستم لنفاوي ناحيه سر را توصيف كند. ❖ آناتومي سطحي عناصر مهم ناحيه ي سرو گردن را بدانند. 	لنف سر و گردن، آناتومي سطحي آشنا شود.	لنف سر و گردن، آناتومي سطحي	۱۶
-------------	--	---------------------------------------	-----------------------------	----

منابع درس:

مشخصات مقاله شامل عنوان، نویسندگان، مجله، سال و شماره انتشار و صفحات مقاله
مشخصات کتاب شامل عنوان، نویسندگان، مترجمین، انتشارات، سال و نوبت چاپ کتاب

۱. استخوان شناسی دکتر بهرام الهی
۲. آناتومی سر و گردن گری برای دانشجویان
۳. بافت شناسی جان کوئیرا
۴. جنین شناسی لانگمن
۵. آناتومی بالینی سر و گردن ریچارد اسنل